

Makale Geliş Tarihi

11.08.2025

Makale Yayın Tarihi

20.12.2025

Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Sosyal Bilgiler Eğitiminde Farklılaştırmanın Gerekliliği

The Necessity of Differentiation in Social Studies Education for Students with Gifted

İsa ALIÇ

Dr., Aksaray Belediyesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Orcid:0000-0001-7405-2960

Özet

Sosyal bilgiler dersi müfredatı ile yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, girişimcilik ve araştırma gibi genel becerilerin yanı sıra, zamanı ve kronolojiyi anlama, değişim ve sürekliliği anlama, kanıtları kullanma, mekânsal beceriler, coğrafi beceriler ve tarihsel beceriler gibi becerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerdeki değişimleri ve kazanımları gözlemlemesi ayrıca öğrencilerin konulara karşı olan yaklaşımlarını dikkatlice değerlendirmeleri gerekli görülmektedir. Bu bağlamda oluşturulan programlarda eğitim alan öğrencilerin kronolojik yaşı ve o yaşın gerektirdiği bilişsel ve psikososyal gelişim dikkate alınmaktadır. Zira gelişimin kronolojik yaşa göre düzenli ve aşamalı olarak gerçekleştiği bilinmektedir. Özel yetenekli insanların gelişimlerinde ise, kronolojik yaş ile yetenekler arasında çelişkiler olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Üstünlüğün gelişimi, özellikle çok yüksek seviyelerde (145 IQ ve üstü) düzensiz bir yol izleyebilir. Özel yetenekli bireylerin tanımlarına baktığımızda daha fazla farkındalık, duyarlılık, bilişsel ve duyuşsal deneyimleri daha iyi algılama becerisinden bahsedildiği görülmektedir. Bu bireyler aynı zamanda bilişsel yetenekleri nedeniyle duygusal olarak da gelişirler. Sonuç olarak akranlarından farklı düşünceleri ve daha karmaşık bilişsel görevlerde daha başarılı olmaları muhakeme ve kavrama becerilerinin daha iyi olmasını sağlayabilmektedir. Bu nedenle özel yetenekli öğrencilerin yaşlarına göre farklılaştırılmış eğitim almaları gerekliği ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada da özel yetenekli öğrencilerin almaları gereken farklılaştırılmış sosyal bilgiler eğitimi irdelenmeye ve bu eğitimin gerekliği açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, Farklılaştırılmış eğitim, Özel yetenekli öğrenciler için eğitim.

Abstract

The social studies course curriculum aims to develop general skills such as creative and critical thinking, problem solving, decision making, entrepreneurship, and research, as well as historical skills such as understanding time and chronology, change and continuity, evidence use, and spatial skills. Teachers must monitor students' progress and carefully evaluate their approaches to the subjects. In the programs developed in this context, the chronological age of the students receiving education, as well as the cognitive and psychosocial development required by that age, are considered. Because it is known that development occurs in a regular and gradual manner based on chronological age. The development of gifted people reveals contradictions between chronological age and abilities. Superiority develops unevenly, particularly at very high levels (145 IQ or higher). When we examine the definitions of gifted people, we notice that they mention increased awareness, sensitivity, and the ability to perceive

cognitive and affective experiences more accurately. These people thrive emotionally because of their cognitive abilities. As a result, they think differently than their peers and perform better on more complex cognitive tasks, which leads to improved reasoning and comprehension skills. As a result, it is clear that gifted students should receive a different educational experience than their peers. This study examined and explained the importance of differentiated social studies education for gifted students.

Keywords: Social studies education, Differentiated education, Education for gifted students.

1. Giriş

Sosyal bilimlerdeki en soyut kavramlardan biri olan zekâ, yetenekle doğrudan ilişkilidir. Zekânın birçok farklı tanımı vardır. İnsan zekâsı öncelikle iki faktörden etkilenir ve bunlar: kalıtım ve çevredir. Zekâ araştırmalarının başlangıcından bu yana en ilgi çekici konulardan biri zekânın ölçülmesi olmuştur. Zekâyı ölçmenin temel nedeni, zekâyı temel unsurlarına ayırarak incelemektir. İlk zekâ testi 1905 yılında Alfred Binet ve Dr. Simon tarafından geliştirilmiştir. Geleneksel zekâ testleri yeterliliğin üç alanını; sözel, sayısal ve mekânsal alanları ölçmektedir. Ancak günümüzde geleneksel yaklaşıma meydan okunmuş ve zekânın birbiriyle ilişkili veya ilgisiz birçok yetenekten oluştuğu kabul edilmiştir (Akınar ve Kaymakçı, 2012). Çoklu zekâyâ ilişkin çeşitli teori ve modeller olmasına rağmen günümüzde özel yeteneklilerin eğitimi Gardner'ın çoklu zekâ teorisine dayanmaktadır. Gardner, zekânın tek bir faktörle açıklanamayacak birçok yeteneği kapsadığını öne sürerek, insan zekâsının nesnel olarak ölçülebileceği şeklindeki geleneksel düşüncüyü eleştiriyor. Zekâyı ölçen ilk testler ortaya çıktığında özel yetenekli kişilerle çalışmalar yapılmaya başlandı. Günümüzde Renzulli'nin özel yeteneklilik tanımı geniş çapta kabul görmektedir. Bu tanıma göre yetenek, yaratıcılık ve motivasyon gibi insan doğasının üç temel unsurunun etkileşiminden ortaya çıkmaktadır. Yetenekli bireyler yeteneklerine uygun bir eğitim almazlarsa toplum ve insanlık bu çocukların ürettiği ürünlerden mahrum kalacak ve ülke kalkınmasına da katkıda bulunabilecektir (Tay ve Tay, 2006; Uzun, 2006). Genel olarak nüfusun %2'sinin özel yetenekli bireyler olduğuna inanılmaktadır. Özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili asıl araştırmalar 20. yüzyılda yapılmaya başlamıştır ve 1960'lardan bu yana daha yaygın hale gelmiştir. Bu anlamda dünyada İsrail, Rusya (Sovyetler Birliği), Amerika Birleşik Devletleri ve Çin dünyada önemli çalışmalar yapmaktadır (Dağ, 2017). Özel yeteneklilerin eğitimi tarihinde ülkemizin özel bir yeri vardır. Belki de dünyanın ilk sistemli ve en uzun süreli özel yetenekli eğitimi Osmanlı Devleti tarafından Enderun Okulu'nun yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyet döneminde 1948 ve 1956 yıllarında özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili kanunlar çıkarılmıştır. 1960'lı yıllarda okullarda farklı eğitim modelleri denenmiştir. Konu 1990'lı yıllardan itibaren yeniden ele alınmış ve çeşitli uygulamalar denenmiştir. Günümüzde özel yeteneklilerin eğitimi için en yaygın uygulama bilim ve sanat merkezleridir. Özel yeteneklilerin eğitiminin ilkelerinden biri de bu çocuklara yeteneklerini fark edip geliştirerek yaratıcılıklarını ifade etme fırsatı vermektir. Böylece birey topluma daha iyi uyum sağlayabilmektedir. Burada sosyal bilgiler dersine ve öğretmenlerine büyük görev düşmektedir. Zira sosyal bilgiler dersi esas olarak sorumlu vatandaşın yetiştirilmesine ilişkin bilgi, tutum ve becerilerin kazanılmasına ilişkin bir derstir. Bu çalışmada da özel yetenekli öğrencilerin almaları gereken farklılaştırılmış sosyal bilgiler eğitimi ve bu eğitimin gerekliliğinin araştırılması amaçlanarak detaylı bir tarama gerçekleştirilmiştir (Çelik, 2022; Kalaycı ve Baysal, 2020).

1.1. Özel Yetenekli Öğrenciler ve Özellikleri

Özel yetenekli öğrenciler, genellikle yaşlılarından belirgin şekilde farklı olan özelliklere sahip olan ve belli alanlarda olağanüstü başarı gösteren bireylerdir. Bu öğrenciler, zekâ, yaratıcılık, liderlik, sanat, müzik gibi alanlarda özel yeteneklere sahip olabilirler (Levent ve Baş, 2022).

Özel yetenekli öğrencilerin bazı ortak özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Özdiyar, Demirkaya ve Gürten, 2022; Tosunoğlu, 2021):

- Yüksek zekâ seviyesi: Özel yetenekli öğrenciler genellikle yaşlılarından daha yüksek bir zekâ seviyesine sahiptirler. Bu, hızlı öğrenme, karmaşık problemleri çözme ve derinlemesine analiz yapma becerileriyle kendini gösterebilir.
- Yaratıcılık: Özel yetenekli öğrenciler genellikle yaratıcı düşünme yeteneklerine sahiptirler. Yaratıcılıkları sayesinde farklı ve yenilikçi çözümler üretebilirler.
- Hızlı öğrenme ve analiz yeteneği: Özel yetenekli öğrenciler genellikle hızlı öğrenme ve karmaşık konuları kavrama yeteneğine sahiptirler. Bu sayede, derinlemesine analiz yapabilirler.
- Geniş ilgi alanları: Özel yetenekli öğrenciler genellikle geniş ilgi alanlarına sahiptirler ve bu alanlara yönelik derinlemesine bilgi sahibi olabilirler.
- Yoğun motivasyon: Özel yetenekli öğrenciler genellikle yoğun bir motivasyona sahiptirler ve kendilerini geliştirmek için çaba gösterirler.

Özel yetenekli öğrenciler genellikle akademik başarıda belirgin bir şekilde öne çıkarlar, ancak aynı zamanda sosyal ve duygusal gelişimlerinde de desteklenmeleri önemlidir. Bu öğrencilerin potansiyellerini tam olarak geliştirebilmeleri için özel eğitim programları ve farklılaştırılmış öğretim yöntemleri uygulanmalıdır. Bu sayede, özel yetenekli öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri ve potansiyellerini tam anlamıyla ortaya koymaları sağlanabilir (Çalışkan ve Baloğlu, 2023).

1.2. Sosyal Bilgiler Eğitimi

Sosyal bilimler geçmişten günümüze insan ve toplumla ilgili araştırmalar yapan bilim dallarıdır. İnsanı ve toplumu ilgilendiren sorunlara ilişkin metodolojik ilkeler çerçevesinde üretilen bilimsel bilgilerdir. Sosyal bilgiler dersi şu an 4-5-6-7. sınıflarda okutulmaktadır. Sınıflarda izlenen dersler Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen müfredata göre programlanmaktadır. Sosyal bilgiler, akademik ortamda üretilen bilgiyi sosyal bilimler alanında kullanır ve bunu özel bir kitle olan öğrencilere sunar. Konu olarak insanı, toplumu ve çevreyi ilişkilerinde inceler (Altay, 2020). Sosyal bilgiler, değişen ulusal ve dünya koşullarının hemen her alanında bilinçli kararlar verebilen ve sorunları çözebilen etkili vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal bilimler ve beşerî bilimlerin bilgi ve yöntemlerini birleştiren bir müfredattır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere değişen dünyada bilgi edinme süreçleri önemli hale gelmiş, bu sayede elde edilen bilgiler aşırı bilgi yüklemesi yerine sorunların çözümünde kullanılabilir. Öğrenciye insan ve toplum arasındaki ilişkiye dair deneyim geliştirme fırsatı vermeli, bireyin kendini ve çevresini tanımasına ve keşfetmesine ortam hazırlayan bir ders olmalıdır (Çakmak ve Taşkıran, 2020; Öztürk, 2020).

Sosyal bilgiler programları özel yetenekli bireylerin yararına olan son derece gelişmiş ve uygun fırsatları sağlamalı/geliştirebilir olmalı ve onlara becerilerini kullanma fırsatları yaratmalıdır. Bu ders kapsamında; okuma, tartışma, yazma ve işbirlikçi projeler üzerinde çalışma fırsatı, özel yetenekli kişilerin yapılandırılmış gerçek hayat sorunlarına alternatif çözümler bulmasını, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmesini ve üst bilişsel işlevlerinde uzmanlaşmasını amaçlamaktadır (Akçalı ve Uztemur, 2022; Ateş, 2020).

1.3. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amaçları

Sosyal bilim, insanların temel ihtiyaçları, bunları giderme yolları, sosyal yaşam ve davranışlarıyla ilgilendirir. Sosyal bilgiler öğretiminin amaçları, diğer hedeflerin yanı sıra, insan ilişkilerinin önemini anlamak, kendisi ve başka ülkeler hakkında bilgi edinmek ve ekonomik

hayata ilişkin bilgi, beceri ve tutumları geliştirmektir. Ülkemizde şu ana kadar uygulanan sosyal bilgiler dersinin amaçları ortaöğretim tarih ve coğrafya konularının eğitime altyapı oluşturmayı amaçlamaktadır. Böylece içerik oldukça arttı ve program akılda kalıcı hale gelmiştir. Böyle bir durum, ezbercilikten kaçınan özel yetenekli bireylerde sosyal bilgiler derslerine karşı olumsuz bir tutum oluşturabilmektedir (Öner, 2022). 1926, 1930, 1932, 1948, 1962, 1968, 1993, 1998, 2005, 2006 yıllarında sosyal bilgiler planlarımızda düzenlemeler yapılmıştır ve günün şartlarına göre de düzenlemeler devam etmektedir. Bu nedenle yeni programda, bilginin değeri ve bireyin mevcut deneyimleri göz önünde bulundurularak, bireyin hayata aktif katılımını, doğru kararlar almasını ve sorun çözmesini destekleyen ve geliştiren bir yaklaşım vurgulanmaktadır. Bu yaklaşımın amacı, öğrenci merkezli, sosyal bilgi ve becerileri dengeleyen, kişinin deneyimleri ve bireysel farklılıklarına dayalı olarak çevreyle etkileşime geçmesine olanak tanıyan yeni bir anlayışı hayata geçirmektir (Sever, 2021).

2.1. Sosyal Bilgilerde Özel Yetenekli Öğrenciler ve Özellikleri

Sosyal bilgilerde özel yetenekli öğrenciler, genellikle diğer öğrencilerden daha hızlı öğrenme kapasitesine, derinlemesine analiz ve sentez yapabilme becerisine, geniş ve karmaşık düşünme yeteneğine sahip olan öğrencilerdir. Bu öğrenciler genellikle olağanüstü bellek kapasitesine, geniş kelime dağarcığına ve yüksek analitik düşünme yeteneğine sahiptirler (Bolat, 2020).

Özel yetenekli öğrenciler genellikle karmaşık konuları hızlı bir şekilde anlarlar ve derinlemesine inceleme yapma yetenekleri sayesinde konuları daha geniş bir perspektiften değerlendirebilirler. Ayrıca, yaratıcı düşünme yetenekleri sayesinde sorunlara farklı ve yenilikçi çözümler bulabilirler. Bu öğrenciler aynı zamanda yoğun ilgi alanlarına sahiptirler ve bu ilgi alanlarına yönelik olarak derinlemesine araştırma yapma eğilimindedirler (Doğrukök, 2022). Bu nedenle, sosyal bilgilerde özel yetenekli öğrenciler için özel olarak tasarlanmış programlar ve etkinlikler bu öğrencilerin potansiyellerini tam olarak ortaya çıkarmalarına yardımcı olacaktır. Özel yetenekli öğrenciler genellikle akranlarıyla iletişimde zorluk yaşamaları ve akademik beklentilerini karşılamada sıkıntılar yaşamaları gibi nedenlerle, bu öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarına da dikkat edilmesi ve gerektiğinde destek sağlanması önemlidir (Tay ve Çakmak, 2020).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin o alanda hangi öğrencilerin özel yetenekli olduğuna inandıklarını belirlemek için aramaları gereken özelliklerin aşağıdakileri içerdiği öne sürülmüştür (Atalay, 2014; Bolat, 2020);

- Kavramsal olarak yaşına göre ileri düzeydedir.
- Geniş konulara odaklanan ileri düzey ve odaklanmış bir okuyucudur.
- Yüksek teknik bilgiye veya çok kesin bilgiye sahiptir.
- Zor ya da zorlayıcı görevleri sever.
- Bağımsız projeler için yüksek standartlar belirler.
- Sınıf arkadaşları onu yeni fikir ve bilgi kaynağı olarak görüyor.
- Zamana ve yere göre değişen sosyal durumlarda yön bulma hayal gücüne ve yeteneğine sahiptir.
- Sınıf arkadaşları onu bir grup stratejisti veya organizatörü olarak görür.
- İnsan ilişkilerinde mizahı görür ve kendine gülmeyi bilir.
- Geniş ve/veya çok geniş ilgi alanları vardır.
- Diğer insanların görmediği ilişkileri görür.

- Bilgiyi kolay ve hızlı bir şekilde alın.
- İnsanların ve sosyal etkileşimlerin sonuçlarına karşı duyarlılık, başkalarının fikirlerine ve ahlaki değerlerine gerçek ilgi ve takdir göstermeyi bilir.
- Yaratıcı hikayeler anlatır veya yazar.
- Özellikle insanların davranışlarını değerlendirmenin gerekli olduğu durumlarda eleştirel düşünebilme yetisine sahiptir.
- Zaman duygusu ve ardışık olayların diğer olaylarla ilişkisini görme yeteneği vardır.
- Sosyal problemlerde araştırma, uygulama, problem sınırlarını algılama, bilgiyi depolama, kanıtları organize etme, hipotezler üretme, anlamlı sonuçlar çıkarma ve sonuçları yazılı veya sözlü sunumlar için etkili bir şekilde organize etme becerisi vardır.

Sonuç olarak, sosyal bilgilerde özel yetenekli öğrenciler, özel öğrenme ihtiyaçlarına ve özel yeteneklerine uygun olarak desteklenmelidirler. Bu şekilde, bu öğrencilerin potansiyelleri tam olarak geliştirilebilir ve kendilerini en iyi şekilde ifade etmelerine olanak tanınabilir (Atalay, 2015).

2.2. Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmenin Rolü

Özel yetenekli öğrenciler için sosyal bilgiler öğretimi, öğretmenin özel bir rol üstlendiği ve dikkatle planlanması gereken bir süreçtir. Bu öğrenciler genellikle diğer öğrencilerden daha hızlı öğrenme kapasitesine sahiptirler ve daha derinlemesine öğrenme ihtiyacı duyabilirler. Bu nedenle, öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere uygun bir şekilde yaklaşması ve onların potansiyellerini ortaya çıkarmalarına yardımcı olmaları önemlidir (Uzun, 2006).

Öğretmenler, özel yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış öğretim stratejileri kullanmalıdırlar. Bu stratejiler, öğrencilerin bireysel özelliklerini ve öğrenme ihtiyaçlarını dikkate alarak ders içeriğini ve öğretim yöntemlerini uyarlamayı içerir. Örneğin, öğrencilerin ilgi alanlarına göre konular seçilebilir, derinlemesine araştırma ve proje tabanlı öğrenme fırsatları sunulabilir. Öğretmenler ayrıca özel yetenekli öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemeli ve onları motive etmelidirler (Doğrukök, 2022). Bu öğrenciler genellikle daha fazla teşvik ve meydan okuma gerektirebilirler. Öğretmenler, öğrencilerin potansiyellerini fark etmelerine ve kendilerini geliştirmelerine yardımcı olacak geri bildirimler vermelidirler. Öğretmenlerin aynı zamanda özel yetenekli öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurmaları önemlidir. Bu öğrenciler bazen diğer öğrencilerden farklı olarak kendilerini yalnız veya anlaşılmamış hissedebilirler. Bu nedenle, öğretmenlerin empati göstermeleri ve destek olmaları önemlidir (Atalay, 2014).

Sosyal bilimler, multidisipliner bir yapıya sahiptir. Bu durumda aslında özel yetenekli öğrencilerin özelliklerine uygun bir eğitim ortamı oluşturulabilir. Multidisipliner yaklaşım, farklı disiplinlerin belirli bir ilgi alanı için veya bir sorunu çözmek için bir araya getirilmesi olarak anlaşılabilir. Sosyal bilgiler dersi günlük bir problemin çözümü için birden fazla konunun bir araya getirilmesini gerektiren bir problem iken, sosyal bilgiler dersi konusu başlı başına ilgi çekici olan ve birden fazla konunun anlaşılmasını gerektiren bir disiplindir. Bu tür sorunlara örnek olarak kentsel planlama, kırsal dönüşüm, köprü ve baraj inşaatları gösterilebilir ve sorunlara örnek olarak kirlilik, yoksulluk, çevre ve nükleer enerji verilebilir (Korkut, 2017). Örneğin tamamlanmış bir şehir planı, istatistiksel, ekonomik, felsefi analizlerin, kentleşmeye ilişkin ahlaki yargıların, binaların tarihi değeri hakkındaki ifadelerin, nüfus dağılımına ilişkin istatistiksel tabloların, tipik olarak fiziksel, botanik, biyolojik, jeolojik vb. bilimsel ifadelerin bir karışımıdır. Bu karışımın ifadeleri kapsam olarak multidisipliner bir yapıya sahiptir. Sosyal bilgiler dersi özel yetenekli öğrencilere yönelik zenginleştirme uygulamaları açısından oldukça iyi yapılandırılmıştır. Sosyal bilgiler dersleri, projeler ve eylemsel öğrenme, popüler ve etkili

kısımların öğretilmesi için metodolojik olarak uygundur. Sosyal bilgiler dersinin amacı topluma aktif vatandaşlar kazandırmaktır. Güncel konuları ele alan topluma hizmet projeleri özel yeteneklilerin rahatlıkla benimseyebileceği uygulamalardır (Doğrukök ve Kurnaz, 2023).

Yukarıda verilen bilgiler ışığında özel yetenekli öğrenciler için sosyal bilgiler öğretimi, öğretmenin özenle planladığı ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun olarak uyguladığı bir süreç olmalıdır. Bu şekilde, özel yetenekli öğrencilerin potansiyellerini tam olarak geliştirmelerine ve kendilerini en iyi şekilde ifade etmelerine olanak tanınabilir.

3.1. Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Özel Öğretimin Gerekliliği

Özel yetenekli öğrenciler için özel öğretim uygulamalarının gerekliiği, bu öğrencilerin özel öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak ve potansiyellerini tam olarak geliştirmek için önemlidir. Bu öğrenciler genellikle diğer öğrencilerden farklı öğrenme hızlarına, derinlemesine analiz yapma yeteneklerine ve geniş ilgi alanlarına sahiptirler. Bu nedenle, geleneksel eğitim yöntemleri genellikle onların öğrenme ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır (Çatak, 2015).

Özel yetenekli öğrenciler için özel öğretim uygulamaları, öğrencilerin bireysel özelliklerini ve öğrenme ihtiyaçlarını dikkate alarak öğretim programlarını ve yöntemlerini uyarlamayı içerir. Bu uygulamalar, öğrencilerin ilgi alanlarına ve yeteneklerine uygun olarak ders içeriğinin seçilmesini, daha derinlemesine öğrenme fırsatlarının sunulmasını ve öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine olanak tanınmasını kapsamaktadır. Bu öğrenciler için özel öğretim uygulamaları aynı zamanda bu öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarına da odaklanır. Bu öğrenciler genellikle akademik başarılarının yanı sıra sosyal ve duygusal gelişimlerinde de desteklenmeye ihtiyaç duyarlar. Bu bağlamda özel yetenekli öğrenciler için özel öğretim uygulamalarının gerekliiği, bu öğrencilerin potansiyellerini tam olarak geliştirmek ve kendilerini en iyi şekilde ifade etmelerini sağlamak için önemlidir. Bu uygulamalar, bu öğrencilerin eğitimde başarılı olmalarını ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini destekler (Atalay, 2015; Ateş, 2020).

3.2. Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Sosyal Bilgiler Öğretiminin Farklılaştırılmasının Gerekliiği

Özel yetenekli öğrenciler için sosyal bilgiler eğitiminde farklılaştırmanın gerekliiği büyük önem taşır. Bu öğrenciler, diğer öğrencilerden farklı öğrenme ihtiyaçlarına sahip olabilirler ve geleneksel eğitim yöntemleri onların potansiyelini tam olarak ortaya çıkaramayabilir. Bu nedenle, özel yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış eğitim yaklaşımları uygulanması önemlidir (Eşsizozlu, 2013).

Farklılaştırılmış eğitim, özel yetenekli öğrencilerin bireysel özelliklerini ve öğrenme ihtiyaçlarını dikkate alarak eğitim programlarının ve yöntemlerinin uyarlanması anlamına gelir. Bu yaklaşım, öğrencilerin ilgi, yetenek ve öğrenme hızlarına göre ders içeriğinin ve öğretim yöntemlerinin ayarlanmasını içerir. Özel yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış sosyal bilgiler eğitimi, öğrencilerin ilgi alanlarına ve yeteneklerine uygun konuların seçilmesini, daha derinlemesine ve karmaşık düşünme becerilerini geliştiren soruların sorulmasını, proje tabanlı öğrenme ve araştırma yapma fırsatlarının sunulmasını içerir. Ayrıca, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine ve kendi ilgi alanları doğrultusunda öğrenme fırsatlarına sahip olmalarını sağlar (Epçaçan ve Oral, 2019). Farklılaştırılmış eğitim, özel yetenekli öğrencilerin potansiyellerini tam olarak geliştirmelerine ve kendilerini en iyi şekilde ifade etmelerine olanak tanır. Bu şekilde, sosyal bilgiler eğitimi sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim becerilerini geliştirdiği bir süreç haline gelir. Sosyal bilgiler eğitiminde özel yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış öğretim stratejileri, bu öğrencilerin özel ilgi alanları, hızlı öğrenme yetenekleri ve derinlemesine düşünme becerileri göz önünde bulundurularak tasarlanmalıdır (Arslan ve Acar,

2022). Bu stratejiler, öğrencilerin potansiyellerini maksimize etmeyi ve onları daha motive edici bir öğrenme deneyimi sunmayı hedeflemelidir. Farklılaştırılmış öğretim stratejileri arasında öğrencilerin ilgi alanlarına göre konuların seçilmesi, proje tabanlı öğrenme yöntemlerinin kullanılması, zenginleştirilmiş müfredatlar oluşturulması, derinlemesine araştırma ve analiz yapma fırsatları sunulması ve öğrencilerin kendi hızlarında ilerlemelerine izin verilmesi gibi yöntemler yer almaktadır. Özel yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış öğretim stratejileri ayrıca öğrencilerin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurmalıdır. Bu öğrenciler genellikle yaşlılarından farklı düşünme ve algılama şekillerine sahip oldukları için, sınıf içinde ve okul genelinde destekleyici bir ortam oluşturulması önemlidir (Vural, 2008).

Sosyal bilgiler eğitiminde özel yetenekli öğrenciler için ileri düzeyde içerikler hazırlanması, bu öğrencilerin özel ilgi alanlarını ve hızlı öğrenme yeteneklerini dikkate alınarak yapılmalıdır. Bu öğrenciler genellikle yaşlılarından daha hızlı öğrenebilir ve daha derinlemesine düşünebilirler, bu nedenle standart müfredatın ötesine geçen zenginleştirilmiş içeriklere ihtiyaç duyabilirler. İleri düzeyde içerikler hazırlanırken, öğrencilerin ilgi alanlarına uygun konular seçilmeli ve bu konular daha derinlemesine ele alınmalıdır. Örneğin, tarih derslerinde genel olarak işlenen konuların özel yetenekli öğrenciler için daha detaylı ve karmaşık bir şekilde incelenmesi sağlanabilir (Gökçe ve Tosun, 2022). Ayrıca, öğrencilere daha fazla araştırma yapma ve analiz becerilerini kullanma fırsatı veren projeler ve görevler de sunulabilir. İleri düzeyde içerikler hazırlanırken öğrencilerin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurmak önemlidir. Bu öğrenciler genellikle yaşlılarından farklı düşünme ve algılama şekillerine sahip oldukları için, sınıf içinde ve okul genelinde destekleyici bir ortam oluşturulması gerekmektedir. Sosyal bilgiler eğitiminde özel yetenekli öğrenciler için öğrenci merkezli yaklaşımın da gerekliliği büyük önem taşımaktadır. Bu öğrenciler genellikle standart müfredatı daha hızlı öğrenirler ve daha derinlemesine düşünebilirler (Pehlivan ve Demirel, 2022). Bu nedenle, öğrenci merkezli yaklaşım, özel yetenekli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilecek, daha etkili bir öğrenme deneyimi sunar. Öğrenci merkezli yaklaşım, öğrencilerin ilgi alanları ve öğrenme stillerine göre öğretim yöntemlerinin ve materyallerinin seçilmesini içerir. Bu yaklaşım, öğrencilerin öğrenme sürecine daha fazla katılım sağlayarak motivasyonlarını artırabilir ve öğrenmeyi daha keyifli hale getirir. Öğrenci merkezli yaklaşım ayrıca özel yetenekli öğrencilerin derinlemesine düşünme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine de yardımcı olur. Bu öğrenciler genellikle karmaşık sorunları çözme ve analiz etme konusunda yeteneklidirler, bu nedenle öğrenci merkezli yaklaşım, bu becerilerin daha da geliştirilmesine olanak tanır. Sosyal bilgiler eğitiminde özel yetenekli öğrenciler için destekleyici bir ortamın gerekliliği büyük önem taşımaktadır. Bu öğrenciler genellikle yaşlılarından farklı düşünme ve öğrenme şekillerine sahip olurlar (Ocak, Yazıcı, Kısa ve Dönmez, 2012). Bu nedenle, destekleyici bir ortam, bu öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olur. Destekleyici bir ortam, özel yetenekli öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için önemlidir. Bu öğrenciler genellikle yaşlılarından farklı algı ve düşünme yeteneklerine sahip oldukları için, sınıf içinde ve okul genelinde destekleyici bir ortam oluşturulması gerekmektedir. Bu, öğrencilerin kendilerini kabul edilmiş ve değerli hissetmelerini sağlayabilir ve öğrenme süreçlerine olumlu bir şekilde katkıda bulunur. Destekleyici bir ortam ayrıca özel yetenekli öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için de önemlidir. Bu öğrenciler genellikle standart müfredatı daha hızlı öğrenirler ve daha derinlemesine düşünebilirler, bu nedenle öğretmenlerin bu öğrenciler için özelleştirilmiş öğrenme planları oluşturması ve uygulaması gerekir. Destekleyici bir ortam, öğrencilerin öğrenme sürecine daha fazla katılım sağlamalarını ve potansiyellerini en iyi şekilde ortaya çıkarmalarını sağlayabilir (Çınar, Yazıcı ve Kaya, 2023; Kaya, Mertol, Turhan, Araz ve Uçar, 2022).

Sosyal bilgiler eğitiminde özel yetenekli öğrenciler için öğretim ortamlarının düzenlenmesinin yanı sıra profesyonel gelişimin gerekliliği büyük önem taşımaktadır. Bu öğrenciler genellikle standart müfredatı daha hızlı öğrenirler ve daha derinlemesine düşünebilirler, bu nedenle öğretmenlerin bu öğrencileri etkili bir şekilde desteklemek için özel eğitim ve stratejiler geliştirmeleri gerekebilir. Profesyonel gelişim, öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını ve özelliklerini anlamalarına ve onlara uygun öğretim stratejilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu bağlamda eğitim verecek olan öğretmenlerin de kendilerini eğitim verdikleri öğrencilerin özelliklerine göre geliştirmiş olması gerekmektedir. Bu, öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarını sağlayabilir ve öğrenme deneyimlerini daha etkili hale getirir. Profesyonel gelişim ayrıca öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını da anlamalarına yardımcı olur. Bu öğrenciler genellikle yaşatlarından farklı düşünme ve algılama şekillerine sahip oldukları için, öğretmenlerin bu öğrencilerle nasıl etkili bir iletişim kuracaklarını ve nasıl destekleyici bir ortam oluşturacaklarını öğrenmeleri önemlidir (Bedur, Bilgiç ve Taşlıdere, 2015; Sarılarhamamı ve Demirkaya, 2021).

4. Sonuç ve Tartışma

Sosyal bilgiler eğitiminde özel yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış öğretim stratejileri, bu öğrencilerin potansiyellerini en iyi şekilde ortaya çıkarmayı amaçlamalıdır. Bu stratejiler, öğrencilerin ilgi alanlarına ve öğrenme ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş bir öğrenme deneyimi sunarak onların başarılı olmalarını desteklemelidir. Özel yetenekli öğrenciler için ileri düzeyde içerikler hazırlanması, bu öğrencilerin özel ihtiyaçlarını karşılayarak potansiyellerini en iyi şekilde ortaya çıkarmalı ve bu içerikler, öğrencilerin ilgi alanlarına ve öğrenme ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş bir öğrenme deneyimi sunarak onların başarılı olmalarını desteklemelidir. Bunların yanı sıra öğrenci merkezli yaklaşımın gerekliliği, bu öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını ve potansiyellerini en iyi şekilde ortaya çıkarmayı amaçlar. Bu yaklaşım, öğrencilerin daha motive olmalarını sağlayabilir ve daha derinlemesine öğrenmelerine olanak tanır. Bu nedenle, öğretmenlerin özel yetenekli öğrenciler için öğrenci merkezli yaklaşımı benimsemeleri ve uygulamaları önemlidir. Son olarak, özel yetenekli öğrenciler için profesyonel gelişimin gerekliliği, öğretmenlerin bu öğrencilere daha etkili bir şekilde öğretim sunmalarına yardımcı olmaktadır. Bu, öğrencilerin akademik başarılarını artırabilir ve potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarını sağlaması nedeniyle okulların ve eğitim kurumlarının öğretmenlerin profesyonel gelişimine önem vermeleri ve bu alanda destek sağlamaları önemlidir. Bu nedenle özel yetenekli öğrenciler için her bakımdan destekleyici bir ortamın gerekliliği, bu öğrencilerin duygusal, sosyal ve akademik ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar. Bu ortam, öğrencilerin özgüvenlerini ve motivasyonlarını artırabilir ve daha başarılı bir öğrenme deneyimi yaşamalarını sağlar. Bu nedenle, öğretmenlerin ve okulların bu öğrenciler için destekleyici bir ortam oluşturmaya özen göstermeleri önemlidir.

Sosyal bilgiler eğitiminde özel yetenekli öğrencilerin eğitim gereklilikleri, genellikle diğer öğrencilerden farklılık gösterir ve bu öğrencilerin potansiyellerini tam olarak geliştirebilmeleri için özel önlemler alınmalıdır. Sosyal bilgiler eğitiminde özel yetenekli öğrencilerin eğitim gereklilikleri, öğrencilerin bireysel özelliklerine ve öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak belirlenmelidir. Bu öğrencilerin potansiyellerini tam olarak geliştirebilmeleri için farklılaştırılmış ve destekleyici bir eğitim ortamı sağlanabilmelidir.

5. KAYNAKLAR

- Akçalı, A. A., & Uztemur, E. (2022). Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Özel Gereksinimli Bireylerle İlgili Araştırmalar. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 1244-1261.
- Akpınar, M., & Kaymakçı, S. (2012). Ülkemizde Sosyal Bilgiler Öğretiminin Genel Amaçlarına Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 605-626.
- Altay, N. (2020). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yazılan Makalelerin Değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 22-35.
- Arslan, M., & Acar, H. (2022). Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Kavramına İlişkin Bilişsel Yapılarının Kelime İlişkilendirme Testi Yoluyla İncelenmesi. *Journal Of Innovative Research In Social Studies*, 5(2), 115-137.
- Atalay, Z. (2015). Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Bireyler İçin Farklılaştırılmış Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulanabilecek Öğretim Stratejileri. *Hayef Journal Of Education*, 11(2), 339-358.
- Atalay, Z. Ö. (2014). *Farklılaştırılmış Sosyal Bilgiler Öğretiminin Üstün Zekâlı Öğrencilerin Akademik Başarı, Tutum, Eleştirel Düşünme Ve Yaratıcılıklarına Etkisi* [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Ateş, H. (2020). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Üstün Yetenekli Çocuklar İçin Zenginleştirilmiş Program Önerisi* [Doktora Tezi].
- Bedur, S., Bilgiç, N., & Taşlıdere, E. (2015). Özel (Üstün) Yetenekli Öğrencilere Sunulan Destek Eğitim Hizmetlerinin Değerlendirilmesi. *Hayef Journal Of Education*, 12(1), 159-175.
- Bolat, H. (2020). Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Öğrencilerin Bilim Ve Sanat Merkezindeki Ve Okuldaki Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Metaforik Alguları. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 1135-1144.
- Çakmak, Z., & Taşkiran, C. (2020). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Çalışmaların Analizi: Bir Meta Sentez Çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 9(3), 1243-1261.
- Çalışkan, K., & Baloğlu, M. (2023). Bilsen'e Öğrenci Aday Gösteren Ve Göstermeyen Öğretmenlerin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Özyeterliliklerinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (55), 210-230.
- Çatak, M. (2015). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitim Programlarının İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, (62), 69-94.
- Çelik, M. (2022). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çoklu Zekâ Alanlarının Belirlenmesi Ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Çınar, T. Ö., Yazıcı, H., & Kaya, M. T. (2023). Opinions Of Gifted Students On Augmented Reality Application In Social Studies Course/Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Artırılmış Gerçeklik Uygulamasına Yönelik Görüşleri. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 254-271.
- Dağ, N. (2017). Gardner'ın Zihin Tasnifi Işığında Sınıf Öğretmenlerine İlişkin Bir Tahlil Denemesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 3(1), 51-60.
- Doğrukök, B. (2022). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Uygulanan Farklılaştırma Eğitiminin Öğretmenlerin Ve Özel Yetenekli Öğrencilerin Becerileri Üzerine Etkilerinin İncelenmesi* [Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].

- Doğrukök, B., & Kurnaz, A. (2023). Öğretmen Eğitiminde Bir Model: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Uygulanan Mentör Destekli Farklılaştırma Öğretmen Eğitim Modelinin Özel Yetenekli Öğrencilerin Becerileri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(1), 577-600.
- Epçaçan, U., & Oral, B. (2019). Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilssem'deki Öğretim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 139-166.
- Eşsizoglu, G. (2013). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Üstün Zihin Düzeyindeki Öğrencilerin Erişilerine, Yaratıcı Ve Eleştirel Düşünme Düzeylerine Etkisi* [Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Gökçe, N., & Tosun, A. (2022). Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Mekânsal Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi: Eğitim Modülü.
- Kalaycı, N., & Baysal, S. B. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi (2005-2017-2018). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 106-129.
- Kaya, N. G., Mertol, H., Turhan, G., Araz, D., & Uçar, H. (2022). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Farklılaştırma Ve Zenginleştirme Uygulamalarına İlişkin Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Dicle University Journal Of Ziya Gökalp Education Faculty*, (41).
- Korkut, Ş. (2017). *Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Bütünleştirilmiş Müfredat Modeline Göre Farklılaştırılmış Sosyal Bilgiler Öğretimi* [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Levent, F., & Baş, Ş. (2022). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Karakter Gelişimleri Ve Karakter Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 23(4), 911-930.
- Ocak, G., Yazıcı, S., Kısa, Y., & Dönmez, L. (2012). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Hikâyelerle İşlenen Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi (Manisa İl Merkezi Örneği). *Afyon Kocatepe University Journal Of Social Sciences*, 14(2).
- Öner, G. (2022). *Kapsayıcı Eğitim Yaklaşımıyla Sosyal Bilgiler Öğretimi: Bir Eylem Araştırması* [Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi].
- Özdiyar, Ö., Demirkaya, A. S., & Gürten, E. (2022). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimine İlişkin Konu Alanı Uzmanlarının Görüş Ve Önerilerinin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 23(4), 831-852.
- Öztürk, S. A. (2020). Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Sosyal Bilgiler Alanında Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *Journal Of Innovative Research In Social Studies*, 3(1), 70-89.
- Pehlivan, H., & Demirel, Ö. (2022). Örnek Olay Ve Oyun Yoluyla Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(3), 1923-1932.
- Sarılarhamamı, H., & Demirkaya, H. (2021). Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitiminde Sosyal Bilgiler Dersinin Yeri Ve Önemi. *International Journal Of Field Education*, 7(1), 131-143.
- Sever, I. (2021). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Konusunda Yazılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi: Bir İçerik Analizi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(32), 601-624.
- Tay, B. A., & Çakmak, M. A. (2020). Bilssem'deki Özel Yetenekli Öğrencilerde Ve Örgün Eğitimdeki Öğrencilerde Bant Karikatürleriyle Desenlenmiş Örnek Olay Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersinde Başarıya Etkisi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(33).

Tay, B., & Tay, B. A. (2006). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumun Başarıya Etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 73-84.

Tosunoğlu, E. (2021). Özel Yetenekli Öğrencilerin Öğretiminde Dijital Tabanlı Uygulamalar: Son 10 Yılda Yapılan Araştırmalardaki Eğilimlerin İncelenmesi. *Instructional Technology And Lifelong Learning*, 2(1), 53-74.

Uzun, A. (2006). *Üstün Veya Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki* [Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].

Vural, C. T. (2008). *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yaratıcı Düşünme: Yeni İlköğretim Programı Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Etkinliklerin Yaratıcılığı Geliştirmesi Açısından Değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].